

Світлана КОЛОДЯЖНА, 1991, м. Суми, Україна

МАЛЕНЬКІ ВЧИНКИ

*Присвячується всім знайомим та незнайомим,
хто словом і ділом підтримував наш рід
в часи другої світової війни*

Ця історія надійшла до мене вже коли мого прадіда не було на світі, через його доньку, яка є мені бабусею.

Прадіда звали Іваном. Він був одним із п'яти братів. У 1941 році він жив у с.Хоружівка Недригайлівського району Сумської області, де мав жінку та трьох доньок. Саме цього року він, єдиний чоловік у сім'ї, змушений був вирушити на війну.

У жовтні 1941 року відбувся горезвісний "Харківський котел" під проводом генерала Власова, внаслідок якого покинуті керівниками радянські військові потрапили у полон до німецької сторони, а серед них – і прадід Іван.

Під час поїздки до Німеччини у вагонах без будь-якого харчування, окрім знайденої на зупинках редьки та іншої забутої городини, у прадіда не на жарт схопило шлунок. Це було його слабке місце, а тому вдома жінка завжди намагалася готувати для нього м'яку їжу. Війна ж не була ані доброю, ані співчутливою, а тому для прадіда стала непосильною робота, яка чекала новоприбулих полонених у таборі.

Їх привезли до шахти в якесь невідоме німецьке місто у Західній Німеччині. За місяці роботи прадід вже не міг тримати робочого інструмента та був готовий до найстрашнішої участі. Саме тоді на шахту завітали лісники, яким була необхідна робоча сила у кількості 30 чоловік.

Наглядачі табору погодилися віддати 20 звичайних та 10 «лежачих» полонених. До когорти «лежачих» якраз і потрапив мій прадід Іван.

У групі полонених, які направлялися до лісництва були різні національності: один француз, поляки, росіяни та українці. За полоненими наглядали військові, а головним по виробничим завданням був німець лісник-бригадир.

Після знайомства полонених між собою, француза обрано відповідальним за приготування їжі. Щоправда їжі було небагато. Тому в один весняний день бригадир приніс підлеглим відро картоплі і показав, де таємно від наглядачів можна посадити картоплю у лісі та непомітно її приносити врожай до табору. Цей жест подарував багатьом полоненим здоров'я та сили.

Завдяки людяному ставленню лісника, взаємоповазі полонених одне до одного і просто в оточенні природи, здоров'я прадіда відновилося.

Чоловіки працювали у лісництві аж до визволення їх американцями у травні 1945 року. Всі полонені потрапили до американського військового табору уже невідомо на території якої європейської держави, де пробули близько трьох місяців. Саме там прадід вперше побачив речі, як йому тоді здавалося, прогресивної індустрії: нові бритви, шампуні, харчі у різнокольоровій упаковці. У найнезвичніших обставинах світ показував свою багатогранність і розвиток.

Передчуваючи перемогу над агресором, полонені почали роз'їжджатися у різних напрямках для повернення до нормального життя. Найважча ситуація видалася для воїнів СРСР, адже закони рідної землі робили із них ворогів народу та передбачали покарання. З цих причин багато радянських полонених тоді роз'їхалося до Канади, Америки, Європи.

Прадід не уявляв свого життя без родини. Думка про те, що дружина залишилася із трьома дітьми не полишала його. Тому з американського

табору під конвоєм він був доставлений на Україну, де без будь-якого гласного для нього суду, направлений на відбудову Донбасу.

Розуміючи, що час розлуки із родиною може тривати до кінця його днів, у другій половині осені 1945 року прадід вчинив втечу до рідного села.

Довгождана зустріч родини тривала недовго. На наступний день за батьком прибули міліціонери. Ламаючи руки, його дружина Настя бігла за чоловіком, благаючи затримувачів сказати, куди вони його везуть.

- До Конотопу – прошепотів їй один із службовців.

Одразу Настя разом із молодшим братом прадіда набрали сала, м'яса, горілки та вирушили пішки до Конотопу.

Коли вони прибули до міста, то попрямували до старшого на пункті міліції, де їх впустили на розмову і тут, слова дружини, густо змішані зі слізьми, салом, м'ясом, горілкою та любов'ю до свого чоловіка, здійснили дивовижну річ. У розріз зі своїми службовими обов'язками, «старший» махнув рукою, наказавши відпустити прадіда зі словами:

- Буде рахуватися втікачем після затримання.

Так сталося ще одне диво у пересіченому війною та тоталітарним режимом житті мого прадіда. З тих пір він роками тихенько працював у сільському колгоспі ніде не показуючись аж до часу, коли статус ворога народу був із нього знятий.

Історія прадіда – великий урок для всього нашого роду про те, наскільки важливо залишатися людиною навіть під дією нелюдських законів, під тиском відірваної від реальності влади та незалежно від національності, статусу, посади. Зовні людяність може мати вигляд подарованого відра з картоплею, старанно приготованої страви, тихого слова, помаху руки, але кожен подібний жест вимагає від свого виконавця віддачі частинки себе іншій, іноді невідомій людині без причини, вигоди, а часом – під страхом жорстокого покарання. Це урок про те, що дива

можливі лише завдяки щоденним маленьким та великим вчинкам всіх, хто живе на землі.